

Exercici d'espeleologia profunda des de la intempèrie

GETTY

DAVID VIDAL CASTELL

Una tempesta hivernal sobre el parc de Coney Island, nostàlgic i decadent, obre el relat. Dues figures solitàries, dos amants, contra el vent i la pluja, s'arrauleixen l'una contra l'altra, amb l'esquelet de la muntanya russa de fons. Aquesta història d'amor intermitent ha durat 25 anys, sempre un cop al mes, sempre com si fos el primer cop. Els amants són els que millor entenen que res no dura per sempre, i el que afrontem aquí és la lenta descomposició d'un equilibri fràgil: no és només una història d'amor, és sobretot un capbussament en les vides dels protagonistes, plenes de dolor, des de la seva infantesa, en un intent de trobar una sortida del laberint. "Recordar és una cosa natural – escriu O'Callaghan – sobretot quan el cor s'instal·la en la mitjana edat i qualsevol que hagi fugit d'una vida per buscar-ne una altra sap quin gust té la recança".

L'argument, per això, és mínim: tot el llibre és (com) una llarga i mandrosa conversa sota una feixuga manta al llit del motel on es troben el Michael i la Caitlin, amb vistes al parc glaçat, i la història viatja entre aquest present decadent però no ruïnós, com la nòria despintada del parc, cap als passats de tots dos, amb llargues analepsis que desenvolupen, en muntatge paral·lel, les seves vides, tots dos d'origen irlandès, tots dos ben malcats amb persones que estimen.

En aquests capítols, el relat alterna llargs excursos sumarials de la veu narradora, que tenen un interès desigual –sovint massa insistents, sovint amb massa paraules–, amb escenes de caràcter emblemàtic, en les quals, amb ben poc, brilla el talent d'O'Callaghan. Així veiem la Caitlin, en la seva infantesa desestructurada, a casa, sola al menjador, amb el plor constant de la mare, beguda, a la seva habitació; la nena encenia la ràdio per tapar-ho amb música: "Un plor desconsolat omplia els buits entre cançons i cançons, i fins i tot les més alegres es tornaven melangioses". O quan des-

prés de morir el nadó que el Michael havia tingut amb la seva dona, tota l'angoixa, el dolor i l'absurd del moment es concentra en el repàs de les pertinences que s'emporten cap al cotxe, "un bodi blau de cotó ben plegat, un càrdigan groc llimona, tots dos sense estrenar, un certificat de naixement i un altre de defunció, una única polaroid plena de reflexos de diverses capes de vidre".

Una sensibilitat privilegiada

La lectura de l'obra demana paciència, i pren riscs. D'entrada, una certa fredor fa difícil empatitzar o identificar-se amb els personatges, i el relat no presenta cap tensió narrativa i renuncia, doncs, a l'amenitat. A més, com ja hem indicat, en el primer terç abusa –pel meu gust– del sumari editorialitzant i d'un ritme lent. Als agraïments finals, l'autor, un especialista del relat breu, suggereix que l'escriptura deu haver estat tortuosa i llarga. Malgrat tot això, la novel·la baixa ben profund, es concentra en l'espeleologia dels sentiments, fins a arribar a una capa freàtica on tots ens sentim connectats, i on la senzilla reproducció d'una conversa entre un pare que acomiada per sempre un fill de setze anys que se'n va a Amèrica ens concierneix. Per això el text, sense tensió narrativa, genera en canvi un subtil però ferm camp gravitatori.

Ens podem preguntar, arribats a aquest punt, si és això el que pretenia O'Callaghan. Escrivim no pas per donar a conèixer un món, diu Steiner, perquè el món no existeix com a tal abans que ningú l'expliqui, sinó més aviat per fer-lo més gran, tot afegint-hi allò que només els nostres ulls veuen. *L'element afegit*, en diu Vargas Llosa, a aquest valor intangible de la mirada literària. Què veuen els ulls d'O'Callaghan que fan més gran el nostre món? La seva mirada manifesta com entén l'equilibri en totes les coses, i, des d'una sensibilitat privilegiada, pinta una imatge possibilista i cínica, realista, i malgrat tot tendra, de les relacions humanes i de les mateixes persones. De la gran intempèrie en què vivim. ♦

ELS AMANTS DE CONEY ISLAND
 BILLY O'CALLAGHAN
 L'ALTRA
 TRAD. FERRAN RÀFOLS GESA
 220 PÀG. / 20,90 €